

Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog

CSFM(4) 01-13 – Papur 1

TYSTIOLAETH YSGRIFENEDIG I'R PWYLLGOR CRAFFU AR WAITH Y PRIF WEINIDOG: RÔL YR UNED GYFLAWNI

Cyflwyniad

1. Mae'r Papur hwn wedi'i lunio i gynnig tystiolaeth ysgrifenedig er mwyn rhoi gwybodaeth i'r Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog am rôl Uned Gyflawni'r Prif Weinidog.

Rôl yr Uned Gyflawni

2. Sefydlwyd yr Uned Gyflawni ar 1 Medi 2011 i weithio yng nghanol Llywodraeth Cymru, canolbwyntio ar agenda craidd y Llywodraeth a sicrhau bod ei blaenoriaethau strategol yn cael eu cyflawni mewn ffordd integredig ac effeithlon – gan gefnogi'r sefydliad i gyflawni i'r lefel ofynnol a boddhad Gweinidogion.

3. Mae'r Uned Gyflawni yn dîm bach o 6 aelod o staff sy'n atebol i Ddirprwy Gyfarwyddwr. Mae'r aelodau hyn o staff yn weision sifil sydd wedi'u trosglwyddo o rannau eraill o'r sefydliad. Mae gan bob aelod o'r Uned Gyflawni gyfrifoldeb dros faes polisi penodol e.e. bydd un aelod o'r Uned yn gyfrifol am friffio annibynnol ar y maes portffolio Llywodraeth Leol a Chymunedau. Maent yn rhoi rhybudd cynnar i mi am anawsterau posibl sy'n gofyn am sylw gan Weinidogion. Ni sefydlwyd yr Uned i wneud gwaith pobl eraill neu gyflawni'r polisiau a'r canlyniadau'u hunain; yn hytrach y diben yw helpu adrannau i gyflawni a helpu pobl i sicrhau newid yn gynt.

4. Proses fewnol yw'r Uned y sefydlais i'm galluogi i fonitro cyflawni fel rhan o'r drefn lywodraethu. Mae'r uned hon yn ymdrin â materion mewnol gan fwyaf i gynnig gwerth a bod yn drwyadl, ac mae'n adrodd yn uniongyrchol ar hynt gwaith ac effeithiolrwydd pob adran o ran cyflawni blaenoriaethau'r llywodraeth. Mae'n fy hysbysu am y polisiau sy'n cael eu llunio fel rhan o'r Rhaglen Lywodraethu i'm sicrhau eu bod yn cael eu cynllunio a'u rhoi ar waith yn y ffordd orau.

5. Prif ddiben yr Uned Gyflawni yw dylanwadu ar ymddygiadau mewnol, gan helpu i greu ffyrdd newydd a mwy effeithiol o gyflawni amcanion allweddol y llywodraeth. Rôl yr Uned yw nodi'r ysgogiadau ar gyfer newid; herio a phrofi cadernid a chyflawni gweithgareddau allweddol; nodi cyfleoedd i alinio rhaglenni polisi er mwyn sicrhau canlyniadau gwell a mwy effeithiol; a herio syniadau a phrosesau polisi mewn ffordd adeiladol, a rhoi safbwynt gwahanol lle bo angen i swyddogion eu hystyried wrth fwrw ymlaen â'u gwaith. Nid yw'n micro-reoli nac yn creu proses fiwrocraidd sy'n amharu ar ymdrechion adrannau i gyflawni.

Dulliau gweithredu'r Uned Gyflawni

6. Mae'r uned yn casglu'r wybodaeth sydd ei hangen i fonitro'r Rhaglen Lywodraethu yn effeithiol. Er mwyn fy hysbysu, mae'n rhaid i bob aelod o'r Uned Gyflawni fod yn gwbl gyfarwydd â pholisïau, rhaglenni, materion sensitif ac unrhyw faterion posibl a/neu wirioneddol yn y maes portffolio y maent yn gyfrifol amdano.

7. Gall aelodau'r Uned Gyflawni weld yr holl wybodaeth a dogfennau sy'n berthnasol i'w maes cyfrifoldeb. Mae aelodau'r Uned yn eistedd ar fyrddau rhaglenni a grwpiau llywio, gan weithio gyda swyddogion ar elfennau allweddol yr amryw strategaethau adrannol. Maent yn cwrdd yn rheolaidd ag Uwch Dimau Rheoli'r Adrannau a gallant weld holl gyflwyniadau a phapurau'r byrddau polisi Gweinidogol a byrddau polisi mewnol. Yn y cyfarfodydd hyn maent yn herio syniadau a phrosesau polisi mewn ffordd heriol, ac yn rhoi cyngor i swyddogion ei ystyried wrth fwrw ymlaen â'u gwaith, gan helpu i ymchwilio i'r ystod lawn o opsiynau polisi y dylid eu hystyried er mwyn sicrhau'r canlyniadau polisi gorau yn y maes polisi perthnasol.

8. Mae'r Uned yn rhoi safbwynt gonest ac agored i mi ar y ffordd y mae polisïau'n cael eu datblygu. Mae'n rhoi gwybodaeth i mi am hynt y meysydd cyflawni allweddol, yn ogystal â nodi materion y mae angen i mi roi sylw iddynt ar unwaith. Mae hefyd yn dylanwadu ar fy nhrafodaethau cyflawni bob deufis gyda Gweinidogion a'u Cyfarwyddwyr Cyffredinol. Bwriad yr adroddiadau briffio yw dechrau trafodaeth ynghylch perfformiad rhyngof i, Gweinidogion a'u huwch weision sifil.

9. Mae'r wybodaeth friffio yn seiliedig ar asesiad yr awdur o hynt a pherfformiad yr adrannau o ran cyflawni'r Rhaglen Lywodraethu i sicrhau bod polisïau'n cyd-fynd o hyd â blaenoriaethau Gweinidogol. Fel arfer bydd y dadansoddiad hwn yn nodi'r materion cyffredol ac yn tynnu fy sylw at unrhyw bynciau llosg posibl.

10. Lle mae'r Uned wedi nodi risg cyflawni posibl neu lle mae mater yn cael effaith negyddol ar gyflawni, bydd yn trafod gyda'r uwch swyddog perthnasol yn gyntaf fel bod modd cymryd camau amserol a phriodol. Os nad yw'r adran yn gweithredu nac yn ymateb i'r ymyrraeth gynnar hon, byddaf yn cael fy hysbysu am unrhyw bryderon.

Perfformiad ac effeithiolrwydd yr Uned Gyflawni

11. Rwy'n credu bod yr Uned wedi datblygu safbwynt cytbwys ar y sefydliad a gall nodi arferion neu ymddygiadau a allai'n rhwystro rhag cyflawni'n blaenoriaethau craidd. Mae'n gweithio ochr yn ochr ag adrannau i nodi'r risgiau o ran cyflawni'r ymrwymadau allweddol yn ein manifesto a sicrhau bod cyflawni'n cyd-fynd â disgwyliadau.

12. Mae'r Uned wedi annog swyddogion i newid eu meddylfryd i gyd-fynd â newidiadau o ran anghenion, amgylchiadau a blaenoriaethau, e.e. yng ngoleuni ansicrwydd economaidd neu newid mewn cymdeithas. Mae wedi ceisio annog y rhannau hynny o'r sefydliad nad ydynt yn gwbl gydlynus i greu'r cysylltiadau ac integreiddio'n polisïau'n llawn, gan oresgyn unrhyw rwystrau ymddangosiadol i gyflawni canlyniadau yn y ffordd fwyaf effeithiol o ran cost a mynd ati i ddatblygu polisïau ar sail canlyniadau.

13. Mae wedi ystyried a herio'r ffyrdd o ddyrannu adnoddau a chynllunio gweithlu ym meysydd y Cyfarwyddwyr Cyffredinol, a hefyd a oes gennym y bobl â'r sgiliau cywir mewn meysydd penodol. Mae hefyd wedi ceisio herio biwrocratiaeth i sicrhau nad yw'n prosesau yn ein rhwystro rhag cyflawni.

14. Mae perthynas waith dda yn bodoli ar draws y Gwasanaeth Sifil. Ar lawr gwlad, mae timau wedi bod yn trafod yn agored ac wedi bod yn onest am yr heriau cyflawni y maent yn eu hwynebu, gan gynnwys heriau sy'n tarddu'n gorfforaethol a/neu'n wleidyddol. Maent wedi bod yn agored mewn cyfarfodydd am eu pryderon gwaith, lle maen nhw'n credu y gellid gwella, ac maent wedi nodi meysydd lle gellid gwella gwaith trawsadrannol. Mae'r Uned wedi helpu i brofi a yw'n polisïau craidd yn ddigon cadarn a/neu'n ymateb yn ddigonol i heriau newydd, ac mae wedi helpu i ddatblygu dealltwriaeth gyffredin o'r hyn rydym am ei gyflawni a beth ddylai'r canlyniad fod.

Casgliad

15. Sefydlwyd Uned Gyflawni'r Prif Weinidog i roi asesiad annibynnol i mi o bob maes portffolio fel y gallaf i fy hun fonitro'r Rhaglen Lywodraethu, gan ganiatáu herio rhagdybiaethau a chodi materion perthnasol er mwyn profi a yw polisïau'r Llywodraeth yn ddigon cadarn a/neu'n ymateb yn ddigonol i heriau newydd yng ngoleuni'r hinsawdd economaidd a'r gostyngiad mewn adnoddau.

16. Mae'r Uned wedi rhoi safbwynt diduedd a theg i mi ar bob adran. Mae wedi rhoi cyfle i mi gael trafodaethau preifat er mwyn cael barn, cyngor a gwybodaeth onest i fy ngalluogi i fonitro cynnydd, a gwneud Gweinidogion a'u hadrannau'n atebol. Mae'r Uned wedi cynnig safbwynt newydd ac mae'n gweithio'n adeiladol gyda chydweithwyr i ddylanwadu y tu ôl i'r llenni. Rwy'n credu na fydd yn bosibl gweld effaith yr Uned Gyflawni ar y sefydliad tan ddiwedd tymor y Cynulliad hwn, pan fydd modd barnu'i chanlyniadau ehangach yn y tymor canolig.

Y Gwir Anrhydeddus Carwyn Jones AC
Prif Weinidog Cymru